

ISZÁNTÚL

ELŐFIZETÉSI ÁRA

A kiadóhivatalban átvéve.
Egész évre ..... 10 k.
Negyedévre ..... 4 "
Helyben házhoz hordva.
Egész évre ..... 20 kor.
Negyedévre ..... 5 "
Vidékre postán szállítva.
Egész évre ..... 24 kor.
Negyedévre ..... 6 "
Egyes szám ára 8 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, a hétéves
Ünnep utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatalja
Nagyvárad, Szilágyi Dezső u. 8.
A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.
Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XX. évfolyam 154. szám.

Nagyvárad.

Csütörtök 1914 július 9

Nagyvárad város 1913. évi zárszámadása.

Már a folyó év elején köztudomású volt, hogy az 1913. év éppen-séggel nem zárult kedvező eredménnyel Nagyvárad város háztartására. A súlyos gazdasági válság a város pénzügyi helyzetét is nagy megpróbáltatásoknak tette ki s ezenfelül a törvényhatóság sem járt el valami nagy körültekintéssel, mikor egyes dolgokra nagy összegeket szavazott meg, nem számítva a városi pénztár helyzetével.

A most megjelent zárszámadás igazolja ugy ezt, mint azt is, hogy az 1913. év költségvetése nem született a reális válság jegyében, amire annak idején különben a város főszámvevője elég nyomatékosan rá is mutatott.

Jellemzi a költségvetés realitását az is, hogy ugy a bevételeknél, mint a kiadásoknál a végeredmény mintegy 2 millióval multa felül az előirányzatot. Ez természetesen csak a berlini 3 milliós kölcsön mellett emelkedhetett ily magasra.

Emlékezhünk, hogy az elmúlt év őszi hónapjaiban még a tisztviselők fizetését sem tudta a házi pénztár kifizetni, hanem a beruházási alapot kellett e célra is igénybe venni.

A zárszámadásoknál a főszámvevő most rámutat, hogy az előirányzott bevételek nem folytak be. Szerencse, hogy a beruházási alap rendelkezett a berlini kölcsön millióival, amelyből több mint félmillió koronát vett kölcsön a házipénztár, a melyből ez év végén adós is maradt 350.000 koronával.

Az általános gazdasági pangást mutatja, hogy a bevételi tételeknél nagyobb visszaesés mutatkozik; így a szikvizadó bevételénél 13.500 koronával kevesebb folyt be. De csökkent a bevétel a helypénzeknél, a hirdetési jog jövedelménél, a birtokátirási díjaknál, az építkezések szünetelése révén a szemledijaknál. Nagy a visszaesés a kövezetvámoknál s a községi pótdókból is 80.000 koronával kevesebb folyt be, mint az előirányzott összeg.

A kiadásoknál viszont csekély összeget vettek fel, csak hogy a pótdóemelést elkerüljék, ami akkor sikerült is, de ennek az eljárásnak a keserves következményét ezután fogjuk megérezni.

Természetes, hogy a minimumra redukált kiadási tételeknél nagy túllépések vannak. Pld. az előre nem látottakra alig valamelyes összeget iktattak a költségvetésbe s ennek a következménye a 38000 koronás túllépés.

A város gazdasági üzemei szintén erősen rontják az 1913. mérlegét. A tejközpontra az első évben 30000 korona ráfizetés; a jéggyárnál 8300 korona a deficit, míg a vegyvizsgáló állomásnál az előirányzott 600 korona helyett csak 283 korona volt a bevétel.

Ez a zárszámadás bár keserű, de elég tanuságot szolgáltat, hogy az eddigi rendszerrel szakítani kell, s a városnak meg kell szivlelni a miniszter intő szavát és a legnagyobb takarékoság terére lépni elengedhetetlen kötelessége.

Lehet, hogy ez a nagyon is gyors tempóban keresztülhajtott fej-

lődést meglasztja, de elhárítja a város csődjét.

A főszámvevő által összeállított zárszámadásokból közöljük a következőket:

I. Házi pénztár.

Rendes bevételekre elő volt irányozva 2790835.— K. Befolyt 2627796.50 K. Kevesebb 163038.50 K. Átmeneti bevételekre elő volt irányozva 336964.— K. Befolyt 649916.77 K. Több 312952.77 K. Rendkívüli bevételekre elő volt irányozva 759050.— K. Befolyt 677971.09 K. Kevesebb 81078.91 K. Előirányzatok kívüli bevételekben befolyt 2038535.34 korona. Több 2038535.34 K. Bevételekre összesen elő volt irányozva 3886849.— K. Befolyt 5994219.70 K. Több 2107370.— korona.

Rendes kiadásokra elő volt irányozva 3537083. Kifizetett 3504699.91. Kevesebb 32383.09. Átmeneti kiadásokra 336964. Kifizetett 698350.55. Több 361.386.55. Rendkívüli kiadásokra 12802. Kifizetett 50864.74. Több 38062.7. Előirányzatok kívüli kiadásokban kifizetett 1710270.36. Több 1710270.36. Kiadásokra összesen elő volt irányozva 3886849. Kifizetett 5964185.56. Több 2077336.56 K.

A pénztári kezelés eredménye:

Bevételek 5994219 K 70 f. Kiadások 5964185 K 56 f. Pénzmaradvány az év végén 30034 K 14 fillér.

Az eredményi tételeknek a költségvetési előirányzatokkal való fennebbi összehasonlításából kitűnik, hogy: 1. a rendes bevételek 163038 K 50 fillérrel, 2. a rendkívüli bevételek 81078 K 91 fillér maradtak az előirányzatok alól; 3. hogy az átmeneti kezelésben, — az 1911. évi 54055 K 32 fillér összegű tisztviselői államségélynek, mint a múlt évben végleg elszámolt, tehát feltétlenül átfutó természetű tételnek kikapcsolásával, több volt a kiadás mint a bevétel 102489 K 10 fillérrel, 4. s hogy a rendkívüli kiadások 38062 K 74 fillérrel haladták meg az előirányzatot; hogy tehát az eredmény 384669 K 25 fillérrel kedvezőlenebb az előirányzatnál.

Ha ebből a rendes kiadásoknál elért 32383 K 09 fillér megtakarítást levonjuk,

Mentőszekrények

minden nagyságban felszerelve a belügy-miniszteri rendeletnek megfelelően felszerelve **5 K-tól 32 K-ig** ugyszintén hiányzó részek pótlása legolcsóbb áron

FARKAS ISTVÁN

„Apolló“ drogeriája

NAGYVÁRAD,

Rimanóczy palota—Rákóczi-ut.

eredményül 352286 K 16 fillér jelentkezik, mint olyan összeg, amely a költségvetésileg előirányzott bevételek elmaradása és a kiadások túllépése következtében, előirányzaton kívül, vagyis a beruházási alap tőkéből nyert — a törvényhatósági bizottság közgyűlésének határozatai és a magyar kir. belügyminiszter ur jóváhagyása alapján — fedezetet.

Evközben azonban a jövedelmek elmaradása olyan nagyfokú volt, hogy a pénztári egyensúly fenntartása érdekében a beruházási alap tőkéit még ennél is nagyobb mérvben, nevezetesen 531966 K 58 fillér összeg erejéig voltunk kénytelenek igénybe venni: az év végén azután a helyzet némileg javult, úgy, hogy a rendelkezésre állott pénzkészletből az 1912. évi zárszámadás során kimutatott tartozás címen visszafizettünk a beruházási alapnak 128878 K 10 fillért, a törzsvagyon alapnak pedig 28205 koronát.

II. Törzsvagyon alap.

Összes bevétele volt 674841 K 45 f. Összes kiadása volt 217194 K 63 f. Az év végén a pénztári maradvány 457646 K 82 f, mely a táblázatos kimutatásban részletezett értékekkel van fedezve.

Mint hogy a törzsvagyon alap az elmúlt években ideiglenesen különféle beruházásokra lett felhasználva, azért az előlegezett összegek, itt cselekvő, a kölcsönvevő alapoknál pedig szenvedő hátralékként most már könnyileg is előírtak.

Vagyonleltár.

A leltári értékek és terhek eddigi főösszesítését mellőzve, az átnézetesebb alaku vagyonmérleget készítettem; e szerint a város jövedelmező vagyonának értéke 35604226 K 34 f, nem jövedelmező vagyonának értéke 24969940 K 45 f, összes vagyon 60574166 K 79 f, a terhek összege 35457602 K 69 f, a tiszta vagyon értéke 1913 december 31-én 25116564 K 10 f, volt a tiszta vagyon értéke 1912 december 31-én 25096822 K, az 1913. évi vagyonszaporulat 19742 K 10 f.

A szerajevói vizsgálat.

Megszökött mohamedán diák.

A merényletnek egyetlen muzulmán részese: Mehmed Agics szerajevói gimnáziumi tanuló, aki jóbarátja volt Principnek és e bizalmat Princip arra használta fel, hogy a mohamedán diákot szintén belévonja az összeesküvésbe. A csududja-ulicabeli Vleinics-féle cukrászdában Mehmed is kapott egy bombát, de az ő merényletére már nem került a sor. Mehmed megszökött, Princip azonban az ő nevét is elárulta.

A nyomozás eddig csak azt tudta megállapítani, hogy pénzzel bőven el volt látva és még a merénylet napján elszökött Szerajevóból.

Szerajevóban Pfeffer Leon vizsgálóbíró vezetésével hét bíró vezeti a vizsgálatot, azonban a vizsgálatnak ők csupán névleges vezetői, a tulajdonképeni vizsgálatot a kónakból irányítják. Potiorek Oszkár tartományfőnök és a vizsgálóbírák között állandó az érintkezés, Potiorek a vizsgálat minden fázisáról jelentést tesznek, amit viszont Bécsbe, a fabinetirodába küldenek rögtön.

ORSZAGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, jul. 8

A Ház mai ülésén már nagyobb számban jelentek meg az ellenzéki képviselők. A mai ülésre mintegy negyvennégyen jöttek el, míg a munkapártiak százaégyen voltak jelen.

Beöthy Pál elnök féltizenegykor nyitotta meg az ülést. Bejelentette, hogy a ceglédi választókerület gróf Károlyi Mihályt választotta meg képviselőjévé.

Sándor Pál betérjeszti az Omke kérvényét a törvényszéki illetékek leszállítása ügyében.

Törvényjavaslat az új Nemzeti Színházról.

Jankovich Béla vallás- és közoktatási miniszter törvényjavaslatot terjeszt be a Nemzeti Színház építéséről.

Az első szakaszban felhatalmazást kap a miniszter arra, hogy a Nemzeti Színház részére új épületet létesíthessen.

A második szakasz megállapítja az építkezés költségeit és pedig négy millió kétszázézer koronában.

A harmadik és negyedik szakasz megállapítja az építkezés területét.

Az ötödik szakasz pedig a törvényjavaslat végrehajtásáról szól.

Jankovich Béla közoktatásügyi miniszter a törvényjavaslat betérjesztésekor nagyobb beszédet mondott. Előadta, hogy 1912-ben eredetileg 3,600,000 koronát irányoztak elő építési költségekre. A mikor alaposabban megvizsgálták a terveket, kitűnt, hogy a három és félmillió korona kevés. Az építő bizottság a külföldi szakértőkkel négy millió kétszázézer koronára prelinálta a költségeket. Azért terjeszt be törvényjavaslatot az új Nemzeti Színház építéséről, mert a régi Nemzeti Színház építése is törvény alapján történt. Az új színház a herceg Grassalkovich által ajándékozott telken épül. Mint hogy azonban a fővárosnak legforgalmasabb gócpontján fekszik a telek, ez a körülmény az épület elhelyezését rendkívül megnehezítette. Eppen ezért szükséges volt a régi telekhez a szomszédos telkekből hozzávenni néhány ingatlant és pedig az egyetemi alap szomszédos telkéből 431·85 négyszög méter területet. Mint hogy az egyetemi alap megváltoztatásához a király hozzájárulása volt szükséges, megnyerték ehhez a király beleegyezését is.

Részletesen ismerteti ezután, hogy a Nemzeti Színház körül milyen szélességű utcákat nyitnak.

Justh János közbeszól: Beszéljen az önálló bankról.

Eitner Zsigmond: Nagy szakértője volt az önálló banknak a koalíció alatt!

Jankovich Béla kéri a képviselőházat, hogy a törvényjavaslatot kinyomassák és a pénzügyi bizottsághoz utasítsák.

A Ház ilyen értelemben határozott.

Báró Harkányi János kereskedelmi miniszter a szond—hódsági helyi érdekű vasút engedélyéről terjesztett be javaslatot. Közben a terembe érkezett Polónyi Géza, aki négyhetes gasteini üdüléséből jött vissza a vita hírére. Az ellenzéken harsányan éljeneztek Polónyit, aki egészségesebb és frissebb mint valaha.

A jobboldalról így kiáltottak:
— Isten hozta!

Huszár Károly (a munkapártiak felé):
Az ördög vigye el magukat!

Tisza, aki írásaiba temetkezve ült, felkapta fejét és mosolyogva nézte Polónyit, aki Andrássy és Apponyi mögött foglalt helyet

A törvénykezési illetékek emelése

Ezután a tegnapi elfogadott javaslatokat harmadszori olvasásban is elfogadták, majd rátértek a törvénykezési illetékekről a pénzügyminiszter javaslatára.

Csermák Ernő állott fel szólásra. Ő az első ellenzéki szónok:

— Magyarországot Tisza — kezdte beszédét — a rendőrállamok sorába süllyeszti. Alig, hogy mondatát befejezte, a munkapártiak nagyrésze felállott és kifelé volt.

Kun Béla: A komoly tárgyalás elől el futnak, szégyeljük magukat! (Zaj.)

Csermák Ernő: ... a Bach-korszak egészségesebb volt, mint a mai rendszer. Sajnálja, hogy Hantos előadó ninesen jelen.

Csermák Ernő azt hiszi, hogy Hantos nem megfelelő arra az állásra, amelyre állították. A javaslat csapdákat állít a jogkereső közönség kifosztására. A munkapárton különben nem kaptunk mást, mint törvénytípást, azután az ő találmányuk ...

Kun Béla: A panama.

Csermák Ernő: A panamáról és a panamistákról nem szól, mert a miniszterelnök azt mondta, hogy sokkal jobban tiszteli a bírósági ítéletet, sem hogy azokból következtetést vonna le.

Csermák után Abraham Dezső függetlenségi jelentkezett szólásra, majd az előadó él még a zárszó jogával. Ezután került sor a napirend utolsó pontjára a

szeszadójavaslatra,

melyhez először az alkotmánypárt nevében Mezőssy Béla szól.

Abraham Dezső beszéde után (7 órakor fejezte be) a vitát holnapra halasztották.

Interpellációk.

Jankovich miniszter válaszol a hajdudorogi püspökség ügyében elhangzott interpellációra. A választ tudomásul veszik.

Lovász Márton kérdezi, hogy mi igaz abból, hogy a kormány tagjai közzéteszik külföldi lapokban fényképüket s ezért nagy összeget fizetnek.

Gróf Tisza István kijelenti, hogy ő egy huncut krajcárt sem áldozott ilyen célra s míg ő miniszterelnök lesz, nem is fog ilyet megengedni. A választ tudomásul vették.

Ezután gróf Andrássy Gyula kezdett beszélni. A trónörökös elleni merényletet teszi szóvá, kérdezi, hogy ki a felelős? ... Miért engedték Boszniába, mikor tudták, hogy merénylet készül ellene.

Tisza István azt válaszolja, hogy a trónörökös nem állott gyámság alatt. Mint a hadsereg főfelügyelője járt Boszniában és a kormányok nem akadályozhatták meg őt akarata végrehajtásában.

Apponyi Albert a temetés körüli helytelenségek miatt interpellál. Megsértették a kegyeletet is. Nem domborították ki Magyarország függetlenségét. Lemondatták a külföldi uralkodókat. Miért?

Tisza István: Mindezekért vállalom — Tfelsége minisztere, az alkotmányos felelőséget.

Apponyi: Ennél kielégítőbb választ nem kaphattam volna.

HOLLANDY, PAPP ÉS VELITS

Telefon 956. sz.

műbutor-, portál- és épület-asztalosok
lakberendezési vállalata
Fűzesfa-telep 7. sz. Új vashídó mellett.

Gépek villanyerőre felszerelve. — Készítünk teljes lakberendezéseket, kávéház, vendéglő és egyéb üzletek teljes felszerelését, ugyszintén kapuzatok és épületmunkákat.

Teljes konyha- és előszoba-berendezéseket raktáron tartunk.

Tervekkel és rajzokkal
kivánatra díjtalanul szolgálunk.

Mit tárgyal a városi közgyűlés.

Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága ma, esütörtökön délután tartja közgyűlését.

Jóllehet, hogy nagyhorderejű ügyek nem igen kerülnek szőnyegre, de azért a 34 ügy között van néhány érdekesebb dolog, a rendőrfelügyelői választáson kívül, amelyeknél valószínűleg lesznek felszólalások.

A választásra mindjárt a közgyűlés elején kerül a sor. Nagy érdeklődés nyilatkozik meg a választás iránt.

Sorra kerül a honvédszárlaktanya kibővítésére vonatkozó miniszteri leirat.

Beterjeszti a tanács Debrecen átíratát a latifundiumok állami megváltása tárgyában. Debrecen ezzel akarja megmenteni az országot, mint annak idején a szekularizációval, amelyvel kudarcot vallott. A mostani felterjesztése is csak ezt célozza, de ezuttal más címen próbál szerencsét.

Bizonyára kedvezően fogadja a törvényhatóság a tanács javaslatát, miszerint írjon fel a kormányhoz, hogy Nagyvárad automobil vizsgáló kerületi székhely legyen.

Nyilatkozni fog a közgyűlés, hogy kikkel óhajtja betölteni a nagyvárad honvédhadapród iskolánál a megüresedett három alapítványi helyet.

A közgyűlés tárgysorozata a következő:

1. Polgármester havi jelentése.
2. A nyugdíjazás folytán megüresedett rendőrfelügyelői (kórházi biztosi) állás választás utján betöltése.
3. M. kir. Belügyminiszter leirata a szavazóköri beosztások jóváhagyása tárgyában.
4. M. kir. Belügyminiszter leirata a hirdetési díjszabályzat érvényének meghosszabbítása tárgyában.
5. Kereskedelemügyi m. kir. miniszter leirata az egyes iparágakban alkalmazott egyének választói jogosultsága tárgyában.
6. Magyar királyi Honvédelmi miniszter leirata a honvédszárlaktanya kibővítése tárgyában.
7. Tordaaranyos vármegye törvényhatósági bizottságának átírat a harmas szövetségi külpolitikai irányzat mellett leendő állásfoglalás tárgyában.
8. Hajdúvármegye törvényhatósági bizottságának átírat a síkföldi és termővidéki latifundiumok állami járadék ellenében megváltása iránti felirata tárgyában.
9. Kassa város törvényhatósági bizottságának átírat dr. Szegegy Gyula „A száműzött Rákóczi” című műve elleni tiltakozás.
10. Gróf Széchényi Miklós és társai indítványa Nagyváradnak külön automobil forgalmi kerülettel leendő kijelölése tárgyában.
11. Tanács mint állandó választmány javaslata az Olasz közsegi fiúiskola elhelyezése tárgyában.
12. Tanács javaslata a hidépítési költségekből fel nem használt összegnek beruházási célokra leendő kölcsön vétele tárgyában.
13. Tanács javaslata az Ó Felsőge nevére létesített alapítvány alapítóleveleinek jóváhagyása tárgyában.
14. Tanács javaslata az Apolló épület kávéházi helyiségének bérbeadása és Bürger Ernő ajánlattevővel megkötött szerződés jóváhagyása tárgyában.
15. Tanács javaslata Erdélyi Miklós színigazgatóval megkötött szerződés tárgyában.
16. Tanács a Haverland Antallal a város háza személyszállító készülékére vonatkozólag megkötött szerződést bemutatja.
17. Tanács a Waldmann Antallal a csendőriszkola gőzfűzőkonyhájára vonatkozólag megkötött szerződést bemutatja.
18. Tanács Drille Miklóssal megkötött földbérleti szerződést bemutatja.
19. Tanács Murányi Józseffel megkötött földbérleti szerződést bemutatja.
20. Tanács Murányi Józseffel megkötött földbérleti szerződést bemutatja.
21. Tanács javaslata a nagyvárad honvédhadapród iskolánál megüresedett 3 alapítványi hely betöltése tárgyában.
22. Tanács javaslata özv. Puskár Józsefné halotti

negyed kiutalása iránti kérvénye tárgyában. 23. Polgármester özv. Kossuth Ferencné urónőnek a város közönsége részvétirata küldött köszönő levelét bemutatja. 24. Polgármester javaslata a vágóhídi építőbizottság megalakítása tárgyában. 25. Polgármester javaslata a munkáslakások építőbizottságának megalakítása tárgyában. — 26. Polgármester javaslata a lakás és élelmezésügyi szakbizottság újraalakítása tárgyában. 27. Gerő Armin rendőrfőkapitány bejelentése az Emilia gőzmalmi r.-t.-nál nyert igazgatósági tagsági tisztsége ügyében. 28—31. Fizetési előleg és szabadságiránti kérvények. 32. T. főorvos Horváth Jenő orvostudori oklevelét meghirdetés végett beterjeszti. 33—34. Szülésznői oklevelek meghirdetése.

Miről a törvényhatósági bizottság tisztelt tagjait azzal értesitem, hogy ezen tárgyak a közgyűlést megelőzőleg 24 órával a város háza főjegyzői hivatalában (I. em. 6) közszemlére kitétetnek s ott bárki által megtekinthetők.

Nagyvárad, 1914. júl. 7.

Dr. Molnár Imre,
aljegyző.

Kik felelősek a munkásbiztosító pénztár hátrányaiért?

Mit tehet a főispán?

A nagyvárad kerületi munkásbiztosító pénztár ügye oda fejlődött, hogy végre a nyilvánosság előtt kell vele foglalkozni. Az iparosság felzudult gyűléseket tart és a főispán oltalmát kéri a pénztár türethetetlen eljárása ellen.

A pénztár igazgatója mosakodik s nyilatkozatokat ad, amelyben olyan színben tünteti fel az intézményt, mintha ott minden volna minden és őket semmi mulasztás sem terhelné a mai izzó állapotok miatt.

A nagyvárad kerületi munkásbiztosító pénztár több százezer koronára hagyta felgyülni a munkaadóktól beszédendő járulékokat, s ezt a horribilis összeget most tüzzel-vassal akarja behajtani. Ez oly végzetes csapást mér a kisiparosokra és kiskereskedőkre, hogy ez ügy méltán tart számot közérdeklődésre.

Megjelent szerkesztőségünkben Makó Károly a munkásbiztosító pénztár volt pénzbeszédője s részlelesen előadta ezeknek a nagy hátralékoknak eredetét. Nyilatkozata főbb vonásokban következő:

A munkásbiztosító pénztár kinnlevősége körülbelül 350,000 korona. De ez az összeg csak hozzávetőleges, mert a legnagyobb tételek mint behajthatatlanok törlelők.

Sok adós szerepel a listán, akik az elmúlt 4—5 év alatt teljesen tönkrementek. A pénztár elmulasztotta a követeléseket behajtani, s most már le kellene írnia mint behajthatatlanokat.

Érdekes, hogy a pénztár a folyó számlákat nem egy begyakorlott, hozzáértő tisztviselővel végeztette, hanem hol egyik, hol másik tisztviselővel, napidíjassal. A nyilatkozó Makó Károly mint pénzbeszédő, szintén teljesített könyvelést, akkor midőn egyidejűleg pénzbeszédéssel és elsőfoku végrehajtással is meg volt bízva. Ez a könyvelés pedig nagy jártaságot és hozzáértést követel, mert százezekekről van itt szó, hisz a pénztár legkisebb havi bevétele 80,000 K.

El lehet képzelni, mennyi a hiba ezekben a folyószámlákban. Ugy hogy gyakran megtörtént a pénzbeszédőkkel, hogy nyugtázott számlát mutatott fel az, akihez végrehajtásra mentek.

Ezeket a könyvelési hibákat lehet is, kell is kijavítani. De most már az a kérdés, hogy nőhetett meg százezekekre a kintlevőség, mikor a munkaadók havonta csak filléreket tartoznak fizetni? Kétségtelen, hogy ha ezt a pár fillért havonta szorgalmazták volna, be lehetett volna hajtani mind stráfszeker nélkül is. Ezeknek a hátralékoknak ily horribilis összegekre felszaporodása mindenesetre a munkásbiztosító pénztár mulasztására vezethető vissza.

Vezetett ugyan végrehajtásokat a pénztár a járulékokért. Egész halom zálogolási jegyzőkönyvet vettek fel a hátralékosok lakásain. Ugylátszik ezzel aztán ki is merült minden intézkedés. A zálogolás után a további eljárásokat nem tették folyamatba, pedig akkor, mikor még sokkal kevesebb volt a hátrány az iparosok is könnyebben tudtak volna fizetni.

De nem történt semmi. A hátrányok egyre szaporodtak. És most, mikor már a pénztár egyensúlya forog veszélyben s a felelősség tudata teljes sullyal nehezedik a pénztár legkisebb alkalmazottjától a legmagasabbig mindenki egyszerre tüzzel-vassal támad az iparosokra, hogyha kell elvi-gyek utolsó párnáját is.

Hiszen a nagy munkaadók fizettek eddig is s most sem kell ellenük stráfszekerrel küldeni, tehát ez a horribilis hátralék csak kis emberek tartozásaiból gyűlt fel. Mily hosszú időn keresztül kellett elmulasztani a kivetést és a szorgalmazást, míg ily nagy hátralék állt elő.

Nincs tehát semmi oka a pénztárnak, hogy éppen a legnehezebb időkben tegye tönkre behajtásokkal Nagyvárad iparnait s kiskereskedőt. Annál kevésbé, mert a munkaadók legnagyobb része maga fizeti teljesen ezt a járulékot s nem von le semmit munkásaitól, dacára, hogy erre a törvény feljogosította.

A pénztár az elmúlt évben 5 végrehajtási joggal felruházott pénzbeszédőt tartott, de csak egy volt megbízva harmadfoku végrehajtással. Ez a tulajdonképeni végrehajtással megbízott tisztviselő 4 elemi iskolát végzett. Nagy elfoglaltsága mellett ráért elvégezni a középiskolának mind a 8 osztályát pár év alatt s érettségét tett. Mindenesetre dicsérendő szorgalom, de elképzelhetetlen, hogy ez a szorgalmas tanulás a pénztár érdekeinek elhanyagolása nélkül lehetséges lett volna.

A pénztár igazgatója azzal védekezik, hogy a munkaadókkal eszközölt egyezkedés nem vezetett célhoz. Nagyon furcsák ezek az egyezségek. A pénztár kiküldött tisztviselője, gyakran maga az igazgató, írásbeli egyezséget kötött az adóssal 6 havi részlet fizetésre. Most pedig hivatkoznak arra, hogy a „pesti ur” mást rendelt s e címen az egyességet hatálytalannak jelentik ki. Fel van függesztve a pénztár autonómiája, vagy nincs? A pesti ur rendelkezik-e most már vagy az igazgató?

Eddig tart a Makó László közlése, melyhez az a megjegyzésünk, hogy a munkásbiztosító pénztár ügye nemcsak a szociálisták ügye, akik dominálnak benne, hanem az egész Nagyvárad társadalmának ügye. S nem szabad a szegény, majdnem tönkrement kisiparosokat egyedül felelőssé tenni a mulasztásért, melyet a pénztár követett el, mikor a fizetéseket nem szorgalmazta. A pénztár megteheti, hogy stráfszekerrel vitesse el a kisiparos ingóságait, ezt a törvény megengedi, de a pénztárnak erre erkölcsi joga és oka nincs.

Az iparosok a főispán urhoz fordultak segítségért. Hlatky Endre főispánnak csak egy módja van a segély nyújtásra: Hogy felír a kereskedelmi miniszterhez, kérve a váradi pénztár autonómiájának felülfüggesztését. Az állami beavatkozás rendet teremte s nem kellene oktalan kapkodással most már tönkre tenni Nagyvárad kisiparosait.

A harangmezői mérgezés.

Vad vizet ittak az aratók.

Tegnap számunkban részletesen ismertettük azt a nagymérvű mérgezési esetet, melynek következtében huszonhárom ember négy napon keresztül vergődött a halál torkában. Az eset általános megdöbbenést keltett mindenfelé s különösen az izgatta a kedélyeket, hogy mi okozta az arató munkásoknak ily tömeges megbetegedését. Dr. Kazay Kálmán tegnap reggel érkezett haza Harangmezőről, ahol kedd este óta egész éjjel a betegeket vizsgálta és orvosi segítséget nyújtott nekik.

A bajt növelte az is, hogy Kazay Kálmánt csak az utolsó pillanatban vitték ki a betegekhez. A megérkező körorvos azonnal csillapító szereket adott a rettenetes kinok közt vergődő munkásoknak. Az orvosi szektől a betegek nagyrésze rövid idő alatt jobban lett. Legsúlyosabb az állapota egy 83 éves embernek, aki alighanem belepusztult a mérgezésbe. Kazay Kálmán nyilatkozata szerint kétségtelenül mérgezés történt. Hogy azonban hol és mikor történt az eset, azt a körorvosnak csak sok utánjárással sikerült megtudnia.

A betegek közül egy sem akarta elárulni, hogy hol szerezte a bajt. Mindnyájan attól féltek, hogy megbüntetik őket, vagy esetleg munkaadó gazdájuknak lesz e miatt kellemetlensége. Kazaynak valóságos vizsgálóbíróvá kellett lennie, hogy kinyomozza a baj eredetét.

Itt tudta meg, hogy szombat este Kuk Tógyernál voltak vacsorán a betegek. Ott birkapaprikást ettek és azután késő éjjelig pálinkáztak. Első sorban tehát vagy huszmérgezés, vagy pedig szeszmérgezés fordulhatott volna elő. Ezeknek egyikét sem lehetett megállapítani nemcsak azért, mert az étel és italmaradékok a körorvos megérkeztekor már sehol sem voltak, hanem mert a mérgezés tünetei sem ezt a két okot mutatták.

A további vizsgálat aztán megtalálta a megbetegedések okát. Kazay Kálmán dr. ugyanis bejárta azt a területet, ahol a megbetegedett munkások dolgoztak. Ott a vetés szélén egy mélyebb gödröt talált, amely vízzel volt telve. A víz vadviz volt, részben az esőzések folytán gyűlt össze.

A forró melegben dolgozó munkások ebből a vízből ittak szombaton egész nap. Ehez járult este a mértéktelen evés és ivás s így következett be a mérgezés, melyet nagyfokú gyomorrontás is súlyosbított.

Különösen fontos volt Kazay Kálmán vizsgálatának eredménye, mert a faluban Kuk Tógyernak több ellensége van, akik a mérgezéssel kapcsolatosan mindenféle mendemondát híreszteltek. Ezek természetesen most már hivatalosan is meg vannak cáfolva.

Különben hogy nem a Kuk Tógyernél tartott lakmározás folytán betegedtek meg a munkások, azt legjobban bizonyítja az, hogy a huszonhárom megmérgezett emberen kívül még többen is ettek és ittak egy és ugyanazon ételből és italból Kuk Tógyernél, akiknek semmi bajuk sem történt. A betegek tegnap már annyira jobban lettek, hogy veszélyről — egy esetet kivéve — szó sem lehet, s a jövő héten mindnyájan munkába állhatnak.

A választók összeírása.

Az elnökök felhívása.

Tervbe volt véve, hogy Nagyváradon az összes szavazóközrtekben egyszerre kezdik meg a szavazók összeírását. Ezt azonban nem lehetett keresztül vinni, mert az elnökök nem képesek egy időben időt áldozni a szavazók összeírására, ami bizony elég körültekintést és gondot igényel.

Az 1. és a 3. körzetben pénteken, jul. 10-én kezdik meg a szavazók összeírását. Erre nézve a következő hirdetményeket adták ki:

A város polgármesterének 12481—914. számú hirdetménye alapján, értesitem az I-ső képviselőválasztó kerület 4-ik szavazó körében lakó választójogosultsággal bíró polgárokat, hogy az 1913. évi XIV. t.-c. 4. fejezete, valamint az e tárgyban 109000—914 B. M. számú körrendelet intézkedései értelmében, az 1915. ápr. 1-től 1916 év december 31-ig érvényes országgyűlési képviselőválasztók névjegyzék tervezetének munkálatait, illetve a választó jogosultsággal bíró egyének összeírását f. hó 10-én pénteken d. u. 3 órakor fogom a Széles-utcai községi elemi iskolában megkezdeni. 11-én szombaton, 13-án hétfőn, 14-én kedden mindig délután 3 órától 6 ig folytatni és 15-én szórdán délután 6 órakor befejezni.

Felhívom tehát mindazokat, akik az 1913. évre érvényes országgyűlési képviselőválasztók névjegyzékébe felvéve nem voltak, de az 1913. évi XIV. t.-c. 1. 2. 3. 4. 5. 6. és 7. § a értelmében választói jogosultsággal bírnak és jelenleg Balassa téren, Béke-utcán, Erzsébet-, Fácán-sor, Ferenc-utcaikon, Füzös utca páratlan számú házai 27—71-ig; Halász-utca, Hevesi-telep, Káptalan-sor, Kertváros, Keskeny-u. páros számú házai 2—26-ig; Lajos-utca, Lipót-utca, Máv. pályaudvar, Nógáll-u. Pray Gy.-u. Rákóczi-ut páratlan számú házai 55—61 ig; Rét utca, Szaniszló-utca 71—73. sz. házai, Széles-u. páros számú házai 2—52 ig páratlan számú házai 1—41-ig, Szent Anna-utca, Szöllőtelep-utca, Téglavető-utca, Temető-utca, Uri-utca páros számú házai 52—58-ig; tehát az I-ső képviselő választó kerület 4-ik szavazóközében laknak, hogy a fent megjelölt helyen és időben működő összeíró küldöttség előtt saját érdekükben jelentkezzenek.

Nagyvárad, 1914. július hó 8.

Juricskay Barna,
összeíró küldöttségi
elnök.

A város polgármesterének 12481—1914. számú hirdetménye alapján, értesitem a II-dik képviselő választó kerület 3-ik szavazó körében lakó választó jogosultsággal bíró polgárokat, hogy az 1913. évi XIV. t.-c. 4. fejezete valamint az e tárgyban 109000—914. B. M. sz. körrendelet intézkedései értelmében, az 1915. évi április 1-től — 1916. év december 31-ig érvényes országgyűlési képviselő választók névjegyzék tervezetének összeírását folyó hó 10-én pénteken délután 5 órakor fogom a Vitéz-utcai 40 szám alatti elemi iskolában megkezdeni, 11-én szombaton, 13-án hétfőn mindig délután 5 órától 8 óráig folytatni és 14-én kedden délután 8 órakor befejezni.

Felhívom tehát mindazokat, akik az 1913. évre érvényes országgyűlési képviselő választók névjegyzékébe felvéve nem voltak, de az 1913. évi XIV. t.-c. 1, 2, 3, 4, 5, 6 és 7 §-a értelmében választói jogosultsággal bírnak és jelenleg Aradi-utca páratlan sz. házai, Bethlen-utca páratlan számú házai 8—27-ig, páros számú házai 18—46-ig, Béme-utca, Damjanich-utca, Daru utca, Fecske-ute, Fogoly-utca, Galamb-utca, Gyöngytyuk-utca, Hármass-utca páratlan számú házai 1—23-ig, Hattyu utca, Huszár-utca, Ka-

szárnya-utca, Kaszárnya-tér, Kápolna-utca, Lovas-utca páratlan sz. házai 5—17-ig, páros sz. házai 1—18 ig, Madár-utca, Mocsár-utca, Ovoda-utca, Óssi-tér, Körös-utca páratlan számú házai 39—79-ig, páros sz. házai 40—76 ig, Sólyom-utca, Tilinkó utca, Timár-utca páratlan számú házai 1—11-ig, Varju-utca, Vitéz utca páratlan számú házai 1—37-ig, páros számú házai 2—42-ig, Vég-sor, az Újvárosi fatelepek, Tátray-féle vasöntőde és gépgyár épületei, a városi anyagraktár, a Jelinek féle kertésztelep területe, tehát a II-ik képviselő választókerület 3-ik szavazó körében laknak, hogy a fent megjelölt helyen és időben működő összeíró küldöttség előtt saját érdekükben jelentkezzenek.

Nagyvárad, 1914 július 8.

Hoffbauer Pál
összeíró küldöttségi
elnök.

Bevették a szeméremsertő festményt

*

Tegnap számunkban hangot adtunk a közönség megbotránkozásának egy festmény fölött, melyet Fränkel Ernő műkereskedő tett ki a kiállítási helyiség kirakatába. Természetesen tartottuk, hogy a mi felszólalásunkra csupán azért volt szükség, mert a főkapitány ur figyelmét elkerülte ez a kép. Bizonyára a mi felszólalásunk nélkül is bevétette volna, ha tudomására hozzák a sétáló közönség felháborodását, vagy hogyha ő maga is észrevette volna.

Hogy helye volt a mi felszólalásunknak, azt mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy igen előkelő és kényes izlésű emberek ke-restek fel bennünket gratulációikkal. És igen sokan megütközve, sőt megbotránkozva említették meg, hogy akadt Nagyváradon lap, amely velünk egy időben, szinte habzó szájjal hirdette, hogy micsoda nagyszerű szenzációja van a nagyváradai korzónak.

Ime, ez az eltévelyedett izlésű lap úgy a maga, valamint a közönsége őszinte véleményét és magát az igazságot feláldozta az üzleti érdekek kedvéért.

Igazán őszintén örvendünk, hogy a rendőrfőkapitány ur abszolút figyelmen kívül hagyta az üzléstelen dicsériadákat.

Tegnap délután 1 óra tájban közölte a műkereskedővel Gombay János rendőrtisztviselő, hogy az obszcén festményt be kell vennie.

A rendőrtiszt tudomására hozta a műkereskedőnek, hogy így határozott a főkapitány mint arra illetékes hatóság. A határozatot pedig az indokolta, hogy a kép sérti a közérkölcstiséget.

Fränkel Ernő a határozatot nem akarta tudomásul venni és kijelentette, hogy a képet nem veszi be.

Erre a főkapitány ugyancsak Gombay János utján közölte vele, hogy ha a képet délután négy órára nem veszi be a kirakattól, akkor a képet lefoglalattja és a műkereskedőt kétszáz korona pénzbírsággal sújtja.

Ennek a határozott és erélyes fellépésnek meg is lett az eredménye. A kép már délután három órakor eltűnt a kirakattól és szelid portrék, tájképek foglalták el a helyét. Ezek bizonyára vannak oly jó reklámok, mint a rossz akt, amely csak botrányra adott volna alkalmat.

Az akt bekerült a helyiség legsötétebb részébe és főkapitányi utasítás folytán lepellettel van letakarva. Aki meg akarja nézni, az megnézheti. Teljen benne öröme. De így legalább nem háborítja fel az embereket és nem ad alkalmat egyes üres lapoknak arra, hogy hasábjait izléstelen dicsérettel töltsék meg és bosszantsák vele a jóízű publikumot.

Kémkedett a bolgár király titkára.

A napokban elfogták Polyák Rezsőt, a bolgár király kabinetredájának volt titkárát, akire rábizonyult, hogy hosszabb időn át rendszeresen kémkedett Oroszország számára. A hazaáruló magyar ember.

A belügyminisztérium határrendőrségi ügyosztályához névtelen följelentés érkezett néhány hét előtt Miskolcra.

Detektív utazott Miskolcra és a Dobsina mellett levő Sztracenán elfogta a kémeket. A tagadással meg sem próbálkozott a tetten ért hazaáruló, mert a detektívnek sikerült lefoglalnia Polyák Rezső összes kémjelentéseinek fogalmazványát. Elmondta bűnének egész történetét minden részletével együtt.

A könnyelmű élet vitte a bűnre. Berlinbe kísérte el királyát. A bolgár király tiszteletére rendezett ünnepségek alatt megismerkedett Ritter von Rosenau, orosz vezérkari ezredessel, a berlini orosz nagykövetség katonai attaséjával, aki megkörnyékezte.

Főlesapott és azontul Grabenslein Pál volt porosz dicsőség-főhadnagygyal együtt, akivel Rosenau ezredes még Berlinben összehozta, megkezdte a munkát. Miskolcon pompás lakást rendezett be. Este sorra járta azokat a korcsmákat és kávéházakat, ahol a nagyobb parancsnokságokhoz beosztott továbbszolgáló altisztek megfordulni szoktak és borozgatás közben észrevétlenül kivett belőlük mindent, amire szüksége volt. Az elejtett megjegyzésekből összeállította a VI. hadtest egész fölvonulási tervét.

A munkában segítségére volt Grabenslein főhadnagy is, aki havonként egyszer fölkereste.

Polyáktól tudta meg Kádár detektív, hogy Grabenslein Pál Bécsben tartózkodik, azonnal táviratban értesítette a bécsi rendőrigazgatóságot, amely egy heti kutatás után szerencsésen le is fűlte az exfőhadnagyot.

HIREK

Tájékoztató.

Július 9. Városi közgyűlés délután 3 órakor.

Július 10. Biharvármegyei rendkívüli közgyűlése délelőtt 9 órakor.

Jul. 15. d. u. 6 órakor a Biharvármegyei Kaszinó közgyűlése.

* A megyéspüspök hazaérkezett. Gróf Széchényi Miklós püspök tegnap este visszaérkezett Nagyváradra Mária-Cellből, a hol tudvalevőleg volt theologus társaival 25 éves találkozó tartott.

* Birói kinevezés. Dr Súlyom Kálmánt, a nagyvárad kir. ítélőtáblánál alkalmazott bírósági jegyzőt a király a nagyszabolta járásbíróvá nevezte ki.

* A király köszönő távirata a hajdudorogi püspökhöz. A hajdudorogi egyházmegye szentszéke e hó 2-ikán megtartott első üléséből üdvözlő és egyben részvétáviratot küldött a királyhoz, melyre a kabinetirodától Miklóssy István püspök címére az alábbi válasz érkezett:

„Ő esászári és apostoli királyi felsége méltóságod által a dorogi egyházmegyei szentszéknek első üléséből felterjesztett hódolatnyilvánítását, valamint a legfelsőbb uralkodóházat ért gyászeset alkalmával nyilvánított részvétet szíves köszönettel, legkegyelmesebben fogadni méltóztatott. Legfelsőbb parancsra. Daruváry.”

* Lelkigyakorlat tanítók részére. E hó 6-án kezdődött meg Nagyszombatban a tanítók részére rendezett lelki-gyakorlat a Jézus társasági atyák rendházában. A lelkigyakorlatban nagyszámú vesznek részt a tanítók az egész országból. Kivételes engedéllyel több fővárosi és miniszteri magasrangú tisztviselő is részt vesz a szentgyakorlaton. Kelkivezető P. Csamból, a kiváló egyházi szónok. A szentgyakorlaton városunkból is vesznek részt tanítók.

* Orvosi hír. Dr Gerő Sándor külföldi utjáról hazaérkezett s megkezdte rendelőseit.

* Szokoly Tamásné temetése. Nagy részvét mellett ment végbe tegnap délelőtt özv. Szokoly Tamásné temetése. Az elhunyt Szilágyi Dezső-utcai házában volt felállítva a nagydíszű ravatal, amelyen bársony mennyezet alatt, ezüst sujtásu, gazdagon díszített ravatalon nyugodott az elhunyt masszív érckoporsóban, körötte délszaki növények és ezüst kandeláberekben gyertyák égtek. A temetési szertartást Materny Imre ág. ev. lelkész végezte s a temetési szertartás végeztével a család koszorúival borított érckoporsót feltették a négyesfogatu üveg díszkocsira és elől a nagyszámú koszorú és szalagokkal borított virágkocsival és számos résztvevővel, megindult az impozáns gyászmenet az olasz temetőbe, ahol a családi sírhelyen örök nyugalomra helyezték az elhunytat. A temetésen jelen voltak: Dr Walner Ödön, Bócz Géza, Szacsavay Ákos, dr Schweiger Ede, dr Medvigy Gábor, Medvigy Mihály, Kiss Dávid, Füredi László, Bige Gyula, dr Olasz Béla, Harmaty Károly, a Jelencsik család, dr Fráter Imre, Tóth Imre, stb.

A koszorú szalagjain a következő felirások voltak: Forrón szeretett drága jó Juliskánk — fájó szívvel édes anyád és Iduka. Mindenünknek — Tamás, Anna. Nagyon szeretett gyermekei — Irén és Feri — felejtethetetlen jó édes anyánknak. Forrón szeretett áldott jó Mamuskánk — Annus, Aladár és kis unokái. Édes jó testvérnek — Előd és családja. Felejtethetetlen jó Ilonkának — Károly és Nelli. Öszinte szeretettel — Juliska és Kálmán. Kedves jó Ilonkánk — Endre és Manyi. Medvigy István — szeretetök jeléül. Szeretett kedves Ilonkánk — Mihály és Etelka. Lajos és családja. Ilona néni — Miska és Gizi. Felejtethetetlen imádtott édes jó Anyánknak — Forrón szeretett hálás gyermekei Klárka és Feri. Felejtethetetlen Ilonánknak — szeretettel Kató. Igaz szeretettel — Fürediék. A legnemesebb léleknek — Igaz szeretettel Szerén. Szeretettünk kísér, emlékedet megőrizzük — Guldenfinger család. Imádtott édes jó Anyánknak — Ilus, Tóni és gyermekeik. Igaz szeretettel — Bánnyay Andor és családja.

A rendkívüli díszes temetést Veiszlovits Adolf és fia első nagyvárad temetkezési vállalata rendezte kiváló pontossággal.

* Adományok a városi nyilvános könyvtárnak. A muzemuok és könyvtárak országos főfelügyelősége 265 K. rendkívüli államsegélyt, a Leszámitoló és jelzálogbank pedig felévi nyereségéből 50 koronát küldött a nyilvános könyvtárnak, mely adományokért ezuton is köszönetet mond a könyvtár vezetésének.

* Az iparos és kereskedő polgárokhoz. A nagyvárad kerületi munkásbiztosító pénztárba megtelepedett egy pesti ur, aki az országos pénztár megbízásából hadjáratot indított a pénztár adós munkaadók ellen és nem tekintve a gazdasági válság miatt sinylődő adósokat, a legnagyobb kegyetlenséggel akarja néhány nap alatt a pénztár állítólag háromnegyed millió követelését behajtani. Ezen eljárás következtében az iparos 100—150 korona törlesztés mellett alig 3—4 napi haladékat kap, mit ha betartani az iparosoknak nem áll módjában, nevezett ur ingóságait kocsira rakatja és Nagyvárad közterein a munkaadók pellengérré állításával akarja elárvereltetni. Ezzel az iparosokat teljesen tönkre akarja tenni, ez ellen védekezni kell, miért is folyó hó 9-én, azaz csütörtökön este 7 órakor az Arany Sas vendéglő nagytermében nagy iparos gyűlést tartunk a „munkásbiztosító követelése és a munkaadók tárgysorozattal. Felhívjuk tehát a kerületi munkásbiztosító pénztár kötelekéhez tartozó összes iparos és kereskedő munkaadókat, helybelieket és vidékieket egyaránt, hogy tekintettel a tárgy rendkívüli fontosságára, azon teljes számban okvetlen megjelenjenek. Nagyvárad i partestüle.

* Nagy razzia. Tegnap délután négy órától éjjeli 11 óráig razzia volt az egész város területén. Kényes természetű bűnügyre vonatkozólag rendelte el a razziát Jánossy Gyula főkapitányhelyettes. A razzián résztvevett a bűnügyi osztály minden tisztviselője. Összefogtak 13 gyanús egyént, de akit kerestek, az ugylátszik, hogy megugrott a városból.

* Tömeges gombamérgezés. Poklosteleken Rosenfeld Benő az oláh aszszonyoktól gombát vásárolt. Délben az egész család, nyolc gyermek, az anya és az apa az összes gombát megették. Kora délután aztán kitünt, hogy a gomba nagy részben mérges volt és mind a tizen rosszul lettek. Iszonyu görcsök kínozták valamennyijüket, míg meg nem érkezett dr Rosenthal Félix körorvos, a ki nagy nehezen lecsillapította a kínzó fájdalmat. Mind a tizen súlyosan megbetegedtek, úgy hogy néhány hét beletelik, míg teljesen kiheverik a mérges gombák hatását.

* Nagyvárad asszony tragédiája Sóstófürdőn. Földes Pál néhány hónappal ezelőtt Nagyváradon, a Pannónia kávéházban volt nappali fizetőpincér. A fürdőszezon elején itt hagyta az állását és a családjával, feltűnően szép fiatal feleségével és kisfiával elment Sóstóra, ahol munkát vállalt a fürdő vendéglőjében. Néhány nappal ezelőtt Földes Pál felesége kiment a fürdő erdejébe gombát szedni. Az összedetett gombát hazavitte és megsütötte, vacsorára fel is tálalta. A férje az üzletben volt és ők ketten, a kisfiu és az asszony ültek asztalhoz. Az anya váltig kínálgatta a gombával a gyermeket, de az nem akart enni belőle. Földesné azonban majdnem az egészet elfogyasztotta. Éjfél után a kisfiu rémülten futott az apjáért, hogy menjen haza, mert az asszony nagyon rosszul van. Földes azonnal hazasietett, de már akkor a

felesége halott volt. A vizsgálat megállapította, hogy a gomba között sok veszedelmes, mérges gomba volt és ez okozta a hirtelen halált.

* Elragadt lovak. Huszthy Matild kis leány Királyi községben haldoklott. A sirató szülők kocsit küldtek a szomszédos Micskére, hogy Rózemberszky Gyula ottani plébánost vigye át, az utolsó kenetet feladni a haldokló gyermeknek. A plébános azonnal felkészülődött, de amint a kocsi szállott, a lovak elragadtak. Vágtatva rohantak a hepe-hupás országút felé. Az erős, uradalmi kocsi sem tudta visszatartani, a tüzes paripákat. Már-már veszélyessé vált a kocsiiban ülők helyzete, mikor Rózemberszky Gyula bátran előre hajolt, vasmarokkal megragadta a hajtó szarát és vakmerő mozdulattal egy ismerős ház kapujának irányította a száguldó lovakat. Neki is mentek a bezárt kapunak, a kapu betört a rud három darabra pattant szét, de a plébános és a kocsi megmenekültek. Mindössze jelentéktelen horszolás szenvedtek. És Rózemberszky Gyula még idejében érkezett Királyiba, hogy Huszthy Matildnak földhassa a haldokló szentségeit.

* A vonat elé vetette magát. Ujvidékről jelentik: Fertetics István pazuai vasuti őr feleségével összeszólalkozott. Az esszony a perpatvar után a Zimony felől jövő vonat elé vetette magát, a mely mindkét lábát összeroncsolta.

* Orosz vidékek borus hangulatát hozta el Bura Karesi a hegedűjében. Finom érzékkel válogatta össze a varsói lengyel urak és orosz katonatisztek legszebb nótáit és tegnap este idevarázsolta a Bémer-térre az egész szomorú Varsót. Minden dal érdekes illúziót ad, megfogja az ember lelkét a mély orosz bánat, s a különös elfojtott zokogású lira.

* Társ vagy társnőt kerések 20.000 korona készpénzzel, évi haszon 100.000 korona, fedezet van. Cim a kiadóba.

Ifj. Voszka Ferencz és Társa cipész mesterek
Szilágyi Dezső-utca 6. szám.
 ! Mértékszerű megrendelések a legpontosabban. !
Kath. Kör tagoknak előírt engedménnyel.

x Szerencsétlen gondolat izzadó lábra zsiros kenőcsöt kenni, tönkre teszi a harisnyát s az amugy is nedves láb a megolvadt kenőcsben cupog. Száritóra van szükség s mi szárit jobban mint a por. Egy igen szerencsés összetételű olasz port árul az „Ujvárosi drogueria“ lábizzadás ellen, 70 fillérért egy nagy dobozzal.

x Egy keresztény iparos keres felügyelői, raktárnoki, bankszolgai vagy ehhez hasonló állást óvadék mellett. Cim a kiadóhivatalba.

x Női fehér vászon fél cipő amerikai forma 1.5r sarokkal gombos, fűzős, kivágott, spangnis 5 korona. szarvasbőr női fél cipő, finom női bőr fél cipők minden színben 5 korona. Szandál 20—25 számig 2 korona, 26—28-ig 2 K 60, 29—34-ig 3 K 20, 35—43 4 K. Férfi chevron amerikai cipő 10 K. Kalapok uri divat cikkek fehérneműek legolcsóbb beszerzési forrása FEKETE JENŐNÉL Szent János-utcán Kis Pipa vendéglő mellett. Telefon 13—70.

x Kiadó lakások. Szöllős-utca 12. szám alatt két szobás lakás a hozzá tartozó mellékhelyiségekkel azonnal kiadó. — Csí-tér 14. szám alatt két üzemhelyiség azonnal kiadó. — Kossuth-utca 2. szám alatt két üzemhelyiség azonnal kiadó. — Hattyu-utca 35. sz. alatt egy szobás lakás mellékhelyiségekkel együtt azonnal kiadó. Értekezhetni a Polgári Tak.-pénztár r.-t-nál, Kossuth-utca 6.

x A legjobb akarattal kérem győzdjön meg a világhírű Rádium Bohémi, Japán Roma hegedű hur különlegességeimről. Gramofon lemez újdonságok Király, Fedák, Rózsa, Környe, Fráter nagyszerű felvételei. Saját készítményű modern cimbalnok, gramofon, hegedű és az összes hangszerek javítása olcsón. SIMON GYULA Rákóczi-ut 22. hangszerkészítő.

x Kossuth-utca 2. sz. házban a volt Szihta, valamint Tóth Zsigmond-féle üzemhelyiségek azonnal kiadók. — Ugyanott az emeleten egy kétszobás udvari lakás hozzátartozó mellékhelyiségekkel május 1-re kiadó. Értekezhetni a Polgári takaréknál.

x Egy nagy raktárhelyiség a Szacsвай-utca 11. számú házban AZONNAL kiadó. Értekezhetni a Gazdasági és Iparbank rt.-nél.

x Hatodbeli gimnázista instructornak ajánlkozik a szünidőre. Mártonffy János Uri-utca 40.

x Kiadó lakások. Szacsвай-utca 11. számú házban egy 4 szobás utcai modern lakás a hozzátartozó mellékhelyiségekkel AZONNAL kiadó. — Ugyanott egy 4 szobás utcai modern lakás a hozzátartozó mellékhelyiségekkel f. évi NOVEMBER 1-ére kiadó. Értekezhetni a Gazdasági és Iparbank rt.-nél.

* Ingatlan eladás. Nagyteleky-utca 31 szám alatti ingatlanunk (lakóház nagy telekkel) jutányos áron azonnal eladó. Részletes feltételek megtudhatók Kossuth-utca 3. szám alatti irodánkban Hungária cipőgyár r.t.

x Petőfi-utca végén a Törköly-mérő-ut 114. sz. alatt két egyszobás lakrész május 1-re kiadó. Értekezhetni a Polgári takarékpénztárnál, Kossuth-utca 6.

x A legújabb párisi kalap-újdonságok egyedül KOHN HELEN kalapüzletében kaphatók. Nagy Sándor-utca (Weiszlovich-ház), ahol nagy választék áll a hölgyközönség rendelkezésére a legizlésebb és a legújabb divatu kalapokban igen olcsó árakban. A Szigligeti-színház művésznőinek kalapszállítója. Átalakításokat modellek után vállal.

„The Roosevelt Shoe“
amerikai cipők
 12.50 és 16.50 kizárólag
Reichard Dezső
 cégnél
 Rákóczi-ut Orsolya zárda
 épületében kaphatók.

A legszebb
kézimunkák
Tátray cégnél
 Rákóczi-ut 4. Telefon 783.

Nem emeljük föl az előfizetési díjakat,

mint a legnagyobb fővárosi lapok példájára bizonyos vidéki lapok is meg fogják tenni. Pedig mi is érezzük a nyomasztó gazdasági válságot, nekünk is vannak gondjaink, de ezekkel szemben bizalommal tekintünk Nagyvárad és Biharmegye, általában az egész egyházmegye keresztény közönségére, mely megérti a

TISZÁNTÚL

nemes intencióit, mely velünk küzd a keresztény Magyarországért. Ezt a mi közönségünket megfelelő hírszolgálatlall ellátni, az eseményekről mindig hiven és igazán tájékoztatni, a keresztény közönségnek keresztény szellemű, jó, modern lapot adni a kezébe: ez a mi állandó törekvésünk. A

TISZÁNTÚL

rendületlen kitartása a keresztény Magyarország tiszta zászlaja alatt meg is termette gyümölesait: előfizetőinek száma folytonosan nő, egyre többen és többen látják be, hogy **keresztény ember csak keresztény lapot járathat.**

A közönség nagy érdeklődésének és hathatós támogatásának következménye azután, hogy a

TISZÁNTÚL

nagy terjedelmű, minden ízében modern, eleven lappá fejlődött, amely hírszolgálat tekintetében versenyképes, iránya, hangja előkelő, nem személyeskedik, de a keresztény Magyarország igazainak védelmében mindig haragra kész.

Az új félév kezdetén kérjük olvasóinkat, támogassák, terjesszék lapunkat. További fejlesztés a mi célunk; ujévi ajándéku minden előfizetőnk megkapja a

TISZÁNTÚL

NAGY KÉPES NAPTÁRÁT,

mely maradandó értékű ajándék lesz minden keresztény család részére.

Fürdőre utazó előfizetőink részére készséggel küldjük utánuk a lapot, ha címüket levelezőlapon bejelentik a kiadóhivatalnak.

A mi lapunk önzetlenül szolgálja az igazságot és azt a közönséget, mely csak az igazságot akarja olvasni lapjában. Éppen azért **mi nem emeljük fel az előfizetési díjakat,** csak egyet kérünk: fokozott buzgóságot a keresztény sajtó terjesztésének nemes ügyéért!

IGAZSÁG SZOLGÁLTATÁS

§ Megszűnik a kereskedelmi és váltótörvény. A „hivatalos” lap legutóbbi száma hozta dr Róth Ferencnek, a budapesti kereskedelmi és váltótörvényszék elnökének a budapesti ítéltáblához tanácselnökké kinevezését. Ez az első lépés az egész kereskedelmi és váltótörvényszék megszüntetéséhez. Egyedül Budapesten működött ez a törvényszék, máshol a kereskedelmi és váltóbíróság csak egy tanácsa a törvényszéknek. Ez a kivételes állású bíróság megszűnik Budapesten is. Elnökét régi állásának megfelelő kiváló állásba helyez-

ték, s ezt fogja követni a személyzet beosztása a törvényszékhez a megfelelő állásokba.

MULATSÁG

A Kath. Népszövetség nyári mulatsága. A nyárnak néhány év óta legkedvesebb, legjobban sikerült mulatsága szokott lenni a Kath. Népszövetség nyári mulatsága. Mennyire népszerű ez a mulatság azt bebizonyította a közönség tavaly, mikor 8 héten át kitartó türelemmel várta azt a derült vasárnap délutánt, mikor végre az eső nem mosta el ezt a nagyszabású nyári mulatságot.

A mulatság napján egész áradata özönlötte el a pályaudvart a vidám kiránduló Nagyváradnak, úgy hogy újabb és újabb kocnikat kellett a már készen álló vonathoz kapcsolni. Egész látványosság volt maga a közönség, mely ott hullámozott a Püspökfürdő gyönyörű parkjában.

A Népszövetség e hó 19-én tartja idei nyári mulatságát ugyancsak a Püspökfürdőben.

A nagyszabású rendezőség minden előkészületet megtett arra, hogy ez a mulatság ép oly nagyszerű legyen, mint az előző évek. Olyan szórakozásokról van gondoskodva, melyek feledhetlenné fogják tenni ezt a kellemes napot.

A meghívókat csütörtöktől kezdve bocsátják ki. Aki tévedésből meghívót nem kapott, az forduljon a Népszövetségi Otthon gondnokához; a csoportvezetők csütörtöktől kezdve a Népszövetségi Hitelszövetkezetben, a Népszövetségi Otthon gondnokától sziveskedjenek a meghívókat és a jegyeket átvenni.

TÁVIRÁTOK

Belgrádon is nyomoznak.

Budapest, július 8.

A képviselőház éjjel fél 12 óráig tartott ülést s az utolsó interpelláló Rakovszky István volt. Követelte, hogy a nyomozást Belgrádra is terjesszék ki.

Sisza István tudja, hogy az ügy érdeke ezt megkívánja, de nagyon tartózkodóan kell fogadni azokat a híreket, amelyek Belgrád szerepére vonatkozólag világgá röpködnek.

Izgatnak a szerb lapok.

Belgrád, jul. 8.

(Saját tudósítónktól.) Az itteni lapok minden száma izgat az osztrák és magyar kereskedők ellen. Annyit már tényleg el is értek, hogy a közönség mellőzi az osztrák kereskedőket és cikkeket.

A béke hadserege.

Amsterdam, július 8.

A nemzetközi Békekongresszus ellenőrző bizottsága komolyan foglalkozik azzal a gondolattal, hogy

15,000 főből álló hadsereget szervez, amely rendet teremtené Albániában. A terv mindenütt rokonszenvre talál, de még nincs rá pénz.

KÖZGAZDASÁG

Az Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár r.-t. kedden tartott igazgatósági ülésében állapította meg ezidei első félévi mérlegét. Az egyes üzletágakban mutatkozó állagok a tavalyi hasonló időszak állagaitól alig térnek el. Az elért tiszta nyereség, az első félévben 149.631 korona 6 fillér értékpapír és egyéb leírás után, 419.017.91 korona, mely a tavalyról áthozott 20.012.76 koronával együtt 439.030.67 koronát tesz ki. A mérleg adatait külön részletesen ismertetjük. Ugyancsak tegnap tartott ülésén az intézet igazgatósága Róna Ármint, az intézet cégvezetőjét, aligazgatóvá nevezte ki.

Az Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár Részvénytársaság mérlegszámlája 1914. évi június hó 30-án.

Tartozik. V a g y o n: Pénztárkészlet 168.987.77, Értékpapír 6.363.606.61, Váltókölesönök 25.634.931.53, Jelzálogkölesönök 6.118.067.50, Községeknek nyújtott kötvénykölesönök 293.923.42, Előlegkölesönök 74.073, Folyószámlai adósságok 2.853.242.75, Tiszti nyugdíj értékpapírok 364.403.40, Intézeti házak 1.016.307.95, Előre fizetett kamatok és hátralékos jelzálog kamatok 123.513.27 korona. Összesen 43.011.057.21 korona.

Követel. Te her: Részvénytőke: 22.000 drb. részvény a 400 K. 8.800.000.— Alapok: Tartalékalap 1.430.000.— Nyugdíjalap 376.383.40, Ösztöndíjalap 10.000.—, össz. 1.816.383.40, Betétek 12.092.220.14, Engedményezett jelzálogkölesönök 5.247.169.07, Engedményezett kötvénykölesönök 250.701.42, Hitelezők 2.831.887.29, Visszleszámitolt váltók 9.961.342.27, Lerovatlan betétkamat és hátralékos osztalék 24.489.32, A jövő év javára beszédett kamatok 202.833.63, Értékpapírlombard 1.345.000.—, Mult évről áthozott nyereség 20.012.76, E félévi tiszta nyereség 419.017.91, összesen 439.030.67 kor., összesen 43.011.057.21 korona.

Gabona üzlet.

Buza októberre	—	—	12,78
Buza 1915. áprilisra	—	—	12,98
Rozs októberre	—	—	9,25
Zab októberre	—	—	7,70
Tengeri májusra	—	—	7,35
Tengeri júliusra	—	—	7,49
Tengeri 1915. május	—	—	7,25

Budapesti értéktőzsde.

Magyar hitelrészvény	—	762.—
Osztrák hitelrészvény	—	585 50
4 ^o /o-os koronajáradék	—	79 50
Osztr. magy. államv.	—	666 25
Jelzálogbank	—	388 50
Leszámitoló és pénzváltó	—	466 —
Hazai bank	—	268.—
Magyar bank	—	468 50
Keresk. bank	—	3535.—
Rimamurányi	—	597 50
Salgótarjáni kőszén	—	658.—
M. Alt. Kőszénbánya	—	980.—
Közuti vasút	—	557 50
Városi villamos	—	300 50
Adria	—	560.—

A szerkesztésért felelős:

Dr. KRÜGER ALADÁR.

11397—1914. tkvi szám.

Árverési hirdetmény kivonat.

Dr. Schweiger Ede ügyvéd által képviselt nagyvárad latin szert. káptalan végrehajtónak Purzse István és neje végrehajtást szenvedő ellen indított végrehajtási ügyében a telekkönyvi hatóság a végrehajtató kérelme következtében az 1881. LX. tc, 144. 146. és 147. §-a értelmében elrendeli a végrehajtási árverést 2.200 kor. tőkekövetelés és jár. valamint az árverési kérvényért ezuttal megállapított 49 kor. 30 fill. költség behajtása végett a nagyvárad kir. törvényszék területén lévő Gyapju községben fekvő s a gyapju 289 sz. betétben A. I. 1—4. 6—9. 12—14 sorsz. rétekre, szántókra és legelő járandóságra 429 kor., II. a gyapju 434 sz. betétben A. I. 1—3—3 sor sz. szántóra és legelő járandóságra 243 kor. kikiáltási árban.

Az árverést 1914. évi aug. hó 12-ik napján d. e. 12 órakor Gyapju község házában fogják megtartani.

Az árverés alá eső ingatlanokat a kikiáltási ár kétharmadánál alacsonyabb áron eladni nem lehet.

Az árverési szándékozók kötelesek bánatpénzül a kikiáltási ár 10 százalékát készpénzben vagy az 1881. LX. t.-c. 42. §-ában meghatározott árfolyammal számitott óvadékképes értékpapírosban a kiküldöttnél letenni, vagy a bánatpénznek előlegesen bírói letétbe helyezésről kiállított letéti elismervényt a kiküldöttnek átadni és az árverési feltételeket aláírni.

Az, aki az ingatlanért a kikiáltási árnál magasabb ígéretet tett, ha többet ígérni senki sem akar, köteles nyomban a kikiáltási ár százaléka szerint megállapított bánatpénzt az általa ígért ár ugyanannyi százalékaig kiegészíteni.

Nagyvárad, 1914. évi május hó 6. napján. A kir. törvényszék mint tkvi. hatóság. Bogiutz László s. k. kir. törvényszéki jegyző.

A kiadmány hitelül

Moldoványi,

kir. telekkönyvvezető.

Fürdői menetrend.

NAGYVÁRAD—PÜSPÖKFÜRDŐ.

	reggel	d. e.	d. u.	d. u.	este
Nagyvárad ind.	7 49	9 50	2 19	4 39	8 10
V.-Veleence	7 59	10 00	2 29	4 49	8 20
Rontó	8 16	10 16	2 46	5 06	8 44
Püspökfürdő érk.	8 21	10 21	2 51	5 11	8 49

PÜSPÖKFÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

Püspökfürdő ind.	8 59	10 59	3 29	7 11	9 29
Rontó	9 04	11 04	3 34	7 16	9 34
V.-Veleence	9 17	11 21	3 47	7 33	9 46
Nagyvárad érk.	9 27	11 31	3 57	7 43	9 57

Vasárnap és ünnepen egy külön vonat közlekedik, mely Nagyváradról indul d. e. 11.45 perckor, Püspökfürdőbe érkezik d. u. 12.15 perckor, Püspökfürdőből indul d. u. 12.58 perckor Nagyváradra érkezik d. u. 1.21 perckor.

NAGYVÁRAD—FÉLIX-FÜRDŐ.

	d. e.	d. e.	d. e.	d. u.	este
Nagyvárad ind.	8 00	10 01	2 30	4 50	8 51
V.-Veleence	8 10	10 10	2 40	5 00	8 41
Rontó	8 26	10 26	2 56	5 16	8 56
Félix-fürdő érk.	8 33	10 33	3 03	5 23	9 03

FÉLIX-FÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

Félix-fürdő ind.	8 40	10 39	3 10	6 59	9 10
Rontó	8 47	10 46	3 17	7 06	9 17
V.-Veleence	9 00	10 59	3 30	7 23	9 30
Nagyvárad érk.	9 10	11 09	3 40	7 32	9 40

Vasárnap és ünnepen ezenkívül indul még egy vonat a Félix-fürdőbe délelőtt 11 óra 54 perckor és onnan vissza Nagyváradra érkezik 12 óra 33 perckor.

* Csak bezárólag szeptember 15-ig közlekedik.

Hódító körútra indul az új kőbányai sörfözde:

FŐVÁROSI SÖRFÖZŐ R. T. KÖBÁNYÁN

Főraktáros: Gilányi-ut 57. szám.
Telefon 398.

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi
Bank és Központi Takarékpénztár
Részvénytársaság.

Foglalkozik a bank és takarékpénztár
összes ágazataival. A nyári idény alkalmából ajánlja

safe-deposit osztályát

melyben mindenki saját zárja alatt, úgy
a nyári idény alatt, mint egész éven át
értékpapirjait, ékszereit, okmányait és
egyéb megőrzendő tárgyait

biztosan és olcsón

megőrizheti.

A safe-deposit osztály a bankos-
tálytól elkülönített helyiségben van, mely
a legnagyobb biztonság mellett, a leg-
kényelmesebb és legdiscrétebb kezelést
teszi lehetővé.

Bővebb felvilágosítást készséggel nyuj-
tunk intézeti helyiségünkben Bémer-tér 4.

PAPI RUHÁK.

Tisztelettel értesitem a nagyságos és főtisz-
telendő papságot és a n. é. közönséget, hogy
papi és civil ruha tökéletességét
áttanulmányoztam Budapesten, hogy a nagy-
ságos és főtisztelendő papságnak kényelme legyen
nálam beszerezni a szükségletét. Vidéki meg-
rendelőnek elég egy minta reverenda beküldés,
esetleg hívásra személyesen kiutazom.

Alkalmra bármilyen szalon ruha kölcsön
kapható.

Alázatos tisztelettel
VAJNOVSZKY KÁROLY
papi- és polgári szabó.
Szent János-utca 32. (Saját ház.)

ALAPÍTTATOTT 1898-BAN.

Kálvária-utcán egy üres telek eladó.

MEGNYILT!

MEGNYILT!

Az új csipke, himzés, harisnya áruháza Rákóczi-ut 5. szám.

Mielőtt szükségleteit beszerezné, győ-
ződjön meg róla, mert ilyen oldalon
még nem vásárolt. Különböző újdonsá-
gok naponta érkeznek minden cikkben.

Tisztelettel

Friedmann Jenő

MEGNYILT!

MEGNYILT!

Csépléshez, gőzekeléshez és mindennemű IPARI cé- lokra leggazdaságosabb elsőrendű SZENEBEN

előnyös ajánlattal szolgál azon-
nali és későbbi szállításokra

Ujvári József szénnagy-
kereskedő

Nagyvárad, Színház-utca 4.
Interurban telefon-szám 431.

Van szerencsém Nagyvárad és
vidéke nagyérdemű közönségének
szives tudomására hozni, hogy

Nagyváradon, Rákóczi-ut 19. sz. alatt
a mai kor igényeinek megfelelő

műköszörüldét nyitottam.

Elvállalok mindennemű borotvák,
kések, ollók, hajvágógépek hus-
örlőgépek, ló- és juhnyírógépek
javítását és köszörülését. Raktáron
tartok mindennemű bel- és kül-
földi illatszerek, fej- és arcápoló
pipereszereket, mindennemű acél-
árakat, ugyint borotvát, ollót,
hajnyírógépet, yukszemvágó, pa-
pir-, zseb- és tollkést, valamint az
összes fodrászati cikkeket. A nagy-
érdemű közönség szives pár fogását
kérve, vagyok kiváló tisztelettel

Koller Ágoston mű-
köszörüs

Értesítjük t. feleinket, valamint a t.
közönséget, hogy a

Bécsi biztosító társaság

biharmegyei főügynökségét átvettük és a
biztosító irodát helyiségünkben (Rimanóczy-
utca 6. sz.) rendeztük be, hol mindennemű
biztosítás u. m.

tűz, jég, betörés, üvegtörés, szál- litmány és életbiztosítás

a legelőnyösebb feltételek mellett köthető.
Ugyancsak átvettük a

Providentia biztosító társaság

főügynökségét is, melynek minden ágaza-
tát u. m.

baleset, automobil és géptörés el-
leni és szavatossági biztosításokat
kultiválni fogjuk.

A t. érdeklődő feleknek minden felvilá-
gosítással készséggel szolgálunk (Telefon:
840. szám.)

Nagyvárad Kereskedelmi és Forgalmi bank
részvénytársaság.

JOHANN MARIA FARINA

GEGENÜBER DEM RUDOLFSPLATZ.

Ezen cég kiváló gyárt-
mányai az egyedül valódi

kölniviz, kölniviz-szappan és puder

minden jobb drogueriában, illat-
szer és gyógytárban kapható.

Ügyeljünk a pontos címre: JOHANN MARIA FARINA Gegenüber dem Rudolfsplatz.

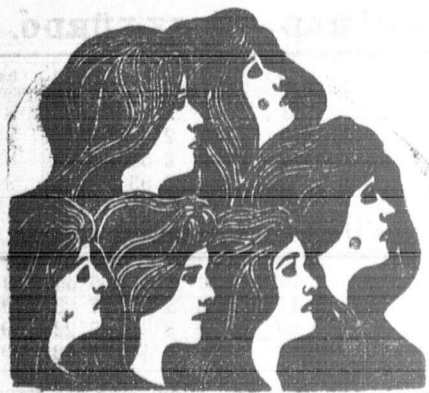
Minden hasonlónevű utánzatot utasítsunk vissza.

Főraktár Nagyváradon:

Farkas István drog. Rákóczi-ut

Darvas István Ujvárosi drog. (Sas pasage.)

Magyarországi képviselő: Holzer Emil Zoltán, Budapest, VIII.

A Katholikus Népszövetség nagyváradai szervezete.

CÉL: a keresztény polgárok tömörítése minden romboló áramlattal szemben; a vallásos és hazafias érzés istápolása, a keresztény közönség közt az összetartás fokozása.

JELSZÓ: a szeretet egyesít, az egység erőt ad.

Tagsági díj egy évre 1 korona, melynek fejében a tag megkapja a havi füzeteket, naptárt ingyen jogi tanácsadásra tarthat igényt s részt vehet a Népszövetség ünnepélyein és értekezletein.

Katholikus Népszövetségi Otthon.

A Katholikus Népszövetség nagyváradai szervezetének tagjai részére alakult társas kör. **Tagsági díj egész évre négy kor.** Helyisége a Katholikus Kör épületében, Szilágyi Dezső-utca 5. szám alatt van.

A Katholikus Népszövetség jogvédő irodája

A népszövetségi tagoknak ingyen ad jogi tanácsot minden közigazgatási, peres, perenkívüli, telekkönyvi, adóügyben stb.

Hivatalos órák: minden pénteken délután 6-tól fél 8-ig.

Hivatalos helyiség: a Katholikus Népszövetségi Otthon könyvtári helyisége.

Népszövetségi Hitelszövetkezet

Célja a népszövetségi tagok takarékoságát előmozdítani és tagjait az alapszabályokban körülírt határok közt segíteni. Jelzálogi kölcsön ad. Elfogad betéteket.

Heti 20 filléres befizetések mellett működik.

Hivatalos helyisége a Katholikus Népszövetségi Otthon helyiségében van, a hol a heti befizetések minden héten hétfőn és csütörtökön d. u. 2—5 óra közt eszközöltetnek.

A Katholikus Népszövetség biztosító osztálya.

Előnyös feltételek mellett elfogad **életbiztosításokat** tőkére vagy életjáradékra, halál vagy elérés esetére. Elvállal továbbá

leánykiházasítási és fiúellátási biztosításokat is.

Elfogad biztosításokat:

tűz, villámcsapás, légszesz- és kazánrobbanás által okozható károk ellen.

Törés által okozható károk ellen, **szállítmányi** károk ellen, betöréses **lopás-, jég-, baleset-, szavatossági** károk ellen

Óvadékbiztosításokat, sikkasztás elleni, valamint **állatbiztosításokat**, végül úti-podgyászbiztosítást.

Általában foglalkozik a **biztosítás minden ágazatával**, a lehető legolcsóbb feltételek mellett.

Részletes felvilágosítással a csoportvezetők, illetve a biztosító osztály szolgálnak.

Hivatalos helyisége a Katholikus Népszövetségi Otthonban van. **Hivatalos órák** hétköznapokon d. u. 3—6 óráig.

Műszaki harisnyakötőde

Nagyvárad, Nagy Sándor-u. 2.
(Ausländer férfiszabó cég után.)

KÉSZIT új férfi fuszéliket, női harisnyát a legdivatosabban, igen tartós kivitelben és olcsó árban. Elvállal fejeléseket s javításokat, valamint azsur- és muslin-harisnyákat, kivágott cipőkhöz a legmegbízhatóbban készít. Egy próbarendelet meggyőző mindenkit a harisnyák jószágáról. Az üzlet 14 óra óta áll fenn. Sok pénzt megtakarít ha harisnyáit

Lippner Marknal szerzi be

Belépési felhívás

Filléres Tak.- és Segélyszövetkezet 12-ik évtársulatába.

A Leszámitoló és Jelzálogbank Rt.
kebelében működő

FILLERES TAKARÉK ÉS SEGÉLYSZÖVETKEZET

1914 máj. 1-én új évtársulatot nyitott

Egy üzletrészeknek alapját az évtársulat tartama alatt — 3 éven át — hetenkint kötelezőleg fizetendő 20 fillér képezi s kiki tetszése szerinti számban jegyvezhet üzletrészeket.

A szövetkezet célja az, hogy egyrészt a tagok részére kisebbszerű hetenkint ismétlődő betétek által a vagyongyűjtést lehetővé tegye, másrészt, hogy ugyanezen tagok betéteik arányában olcsó kamattal mellett kölcsönöket kaphasson.

A beiratások a LESZÁMITOLÓ ÉS JELZÁLOGBANK helyiségében (Bémer-tér, Lévy-palota) eszközölhetők, a befizetések ugyanott lesznek teljesíthetők.

A vidéki beiratkozók a heti befizetéseket a postakaraképkönyvtár útján portómentesen teljesíthetik.

A beiratkozásnál üzletrészenként 10 fillér beiratási díj fizetendő.

Egy heti befizetéssel már a mai naptól fogva minden beiratkozó megkapja a nevére kiállított könyvecskét.

Nagyvárad, 1914. április hó.

**Filléres
Takarék és Segélyszövetkezet**

Ha nincs megelégedve szabójával, mert drága vagy rosszul szab vagy nem pontos, szóval bármi okból. Keresse fel **DARABONT GY. és T. RSA** uriszabó céget Szilágyi Dezső-u. 6. (Sonnenfeld-palota) és meglepi önt az ottani szolid, gyors, kifogástalan kiszolgálás. Alkalmi és gyászruhák 24 óra alatt. Vidékről egy beküldött öltönyről ujjat készítenek. Valódi angol szövetek.

Helyi és vidéki telefon 980.

Szőlőmoly ellen az egyedüli
biztos szer a **BAGOL.**

Kapható:

KONDOR DEZSŐ
cementkereskedőnél,
Nagyvárad Nagypiac-tér 1. sz.
(Füchsl-palota.)

A Nagyváradi sör jó és olcsó!

Hasonlíttassa össze más sörökkel és **birálja meg**

előítélet nélkül

meg fog győződni arról, hogy

**szükségtelen más
sört drágábban vásárolnia**

Telefon: gyár 439. sz.,
városi iroda 471. szám.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: **NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.**

Értesítjük a t. közönséget, hogy a

Wolfram lámpák

ára olcsóbb lett, **Wolfram** és egyéb izzólámpák nagy raktára **legolcsóbb áron** a közönség rendelkezésére áll. Telefon rendelésre ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Elvállaljuk villamos világi-tási és erőátviteli berendezések felszerelését.

Csillárok.

vilámpák

Állandóan nagy választékban kaphatók.

Villamos motorok

1/4 lóerőtől minden nagyságban.

Főszerező telefonja 55. sz.

Szent László (Püspök) Gyógyfürdő

Nyári gyógyhely Nagyvárad mellett

Európai hírű 41° C. meleg természetes hévvíz.

Javalva van, az ürületek és izmok csuzos bántalmainál, idült és különösen savas ízületi loboknál, csonttörések és visszamaradt vastagodásoknál, idegbajoknál, melyek rheumatikus alapon keletkeztek, vesekövek eseteiben, májbajoknál, végre női bajoknál. Állandó fürdő orvos. Különböző igények szerint berendezett nagyszámu szobák árai K 1-60-tól K 8-ig váltakoznak. Gyógyterem hirdapokkal, zongora, könyvtár és tekeasztal. Terraszok szép

Kényelmes vasuti összeköttetés.

kilátással. Sétahelyek a fürdőtelepen és a mellette elterülő őserdőben és fenyvesben. Az erdőben jó tekepálya és lawn-tennis. Tükör- és kádfürdőkön kívül mórfürdők is vannak rendszeresítve. Modern uszoda uszás tanítással és homokkurával. Legszebb kiránduló hely. Elsőrendű zene. Kitűnő konyha. Villanyvilágítás. Telefon. Interurbán.

Dancs István.

Prospektust kívánatra küld a bérlőség.

Egész nyáron Kakuczi János hírneves erdélyi zenekara hangversenyez.